

Sygn. akt III SO 2/16

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z protestu K. L.
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lutego 2016 r.,
zażalenia protestującego na postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 26 listopada 2015 r., sygn. akt III SW 112/15,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego pozostawił bez dalszego biegu protest K. L. przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r. z uwagi na to, że został on wniesiony przez osobę, której nazwisko w dniu wyborów nie było umieszczone w spisie wyborców w żadnym z obwodów głosowania, czyli nieuprawnioną w rozumieniu art. 82 § 2 Kodeksu wyborczego. Dodatkowo Sąd Najwyższy wskazał, że pozostawia się bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w Kodeksie wyborczym przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub Państwowej Komisji Wyborczej (art. 243 § 2 Kodeksu wyborczego). Taka sytuacja

zaistniała w przypadku wnoszącego protest. Zgodnie z art. 36 Kodeksu wyborczego, między 21 a 8 dniem przed dniem wyborów każdy wyborca może sprawdzić w urzędzie gminy, w której spis wyborców został sporządzony, czy został w spisie uwzględniony (§ 1). Spis wyborców jest udostępniany do wglądu w urzędzie gminy (art. 36 § 2). Nieuwzględnienie w spisie wyborców podlega reklamacji (art. 37 § 1). Na decyzję nieuwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie z rejestru wyborców przysługuje skarga do właściwego miejscowo sądu rejonowego (art. 37 § 2 oraz art. 22 § 5).

K. L. wniósł zażalenie na to postanowienie, podnosząc między innymi, że odwoływał się w trybie administracyjnym od decyzji dotyczącej jego wymeldowania z pobytu stałego, został „skreślony z listy wyborczej nielegalnie”, wobec czego „legalnie na tej liście był i nie miał obowiązku tego sprawdzać”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne.

Zgodnie z art. 242 § 1 oraz art. 242 § 1 w związku z art. 258 Kodeksu wyborczego, protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd Najwyższy rozpoznaje w składzie trzyosobowym w postępowaniu nieprocesowym i wydaje, w formie postanowienia, opinię w sprawie protestu lub – w sytuacjach opisanych hipotezą normy art. 243 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego – pozostawia protest bez dalszego biegu. Zarówno przepis art. 242 § 1, jak i przepis art. 243 § 1 i 3 Kodeksu wyborczego nie zawierają klauzuli o nieprzysługiwaniu środków prawnych od orzeczeń Sądu Najwyższego zapadłych w tym trybie. Z faktu tego nie można jednak wyprowadzić wniosku o dopuszczalności zaskarżenia w drodze zażalenia postanowienia Sądu Najwyższego wydanego na skutek wniesienia protestu wyborczego. Podobne stanowisko prezentowane było w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III SO 17/11, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 301; z dnia 2 lutego 2012 r., III SO 21/11, LEX nr 1215452; z dnia 27 sierpnia 2014 r., III SO 6/14, LEX nr 1504920; z dnia 27 sierpnia 2014 r., III SO 7/14, LEX nr 1738510; z dnia 4 grudnia 2014 r., III SO 10/14, LEX nr 1616915).

Podstawy prawnej wniesienia środka zaskarżenia od tego rodzaju orzeczeń nie stanowią przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, do których odsyła – w zakresie nieprocesowego trybu rozpoznawania protestów wyborczych – art. 242 § 1 Kodeksu wyborczego. Kodeks postępowania cywilnego ustanawia bowiem jednolity system zaskarżania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych, opierający się na zasadzie dwuinstancyjności. Przeciwko prawomocnym orzeczeniom sądów drugiej instancji może być nadto skierowana do Sądu Najwyższego skarga kasacyjna (art. 398¹ § 1 k.p.c.), albo zażalenie (art. 394¹ § 1, 1¹ i 2 k.p.c.), które to środki zaskarżenia mają nadzwyczajny charakter. Dopuszczalność poszczególnych środków odwoławczych lub innych środków zaskarżenia jest zatem wyczerpująco uregulowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Ich wniesienie jest możliwe tylko wówczas, gdy akt ten dopuszcza oznaczony środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. Kwestię dopuszczalności wnoszenia do Sądu Najwyższego zażaleń normuje art. 394¹ k.p.c. Instytucja zażalenia do Sądu Najwyższego podlega odrębnej od art. 394 k.p.c. regulacji, ograniczającej ją do wypadków wymienionych w tymże przepisie. Powołany przepis wykładany jest więc w judykaturze w sposób restrykcyjny. Podkreśla się, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują możliwości wniesienia jakiegokolwiek środka odwoławczego od orzeczenia Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2007 r., IV CZ 28/07, OSNC 2008 nr 2, poz. 29; z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZ 61/07, Biul. SN 2008 nr 4, poz. 12; z dnia 15 lipca 2008 r., III UZ 3/08, LEX nr 497695; z dnia 7 października 2009 r., III UZ 3/09, LEX nr 560877; z dnia 20 stycznia 2010 r., II PZ 29/09, LEX nr 577837 i z dnia 21 września 2010 r., III PO 4/11, LEX nr 667492).

Niedopuszczalność zażalenia w postępowaniu dotyczącym protestów wyborczych wynika również z wyjątkowego trybu postępowania w przedmiocie ważności wyborów. Rozpoznawanie protestów stanowi w tym porządku wyodrębnioną część, będącą w istocie postępowaniem wstępnym przed wydaniem uchwały o ważności wyborów. Wyborca korzysta z osobnego przyznanego mu w Konstytucji RP prawa do wniesienia protestu wyborczego, które stanowi element odrębnych uregulowań i instytucji prawa wyborczego, rządzącego się własnymi zasadami, co oznacza, że prawo zgłoszenia protestu jest prawem odrębnym od

prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Przemawia za tym także to, że protest zgłaszany jest bezpośrednio do Sądu Najwyższego, a więc przy założeniu, że nie będzie on rozpoznawany w toku instancji, co zresztą wyraźnie wynika z unormowań Kodeksu wyborczego. Tym samym nie ma też tu zastosowania zasada, że każdy ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji (wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżenia określa ustawa – art. 78 Konstytucji RP), ani też zasada, że postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne – art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (por. W. Sanetra; Ważność wyborów w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; PS 2012 nr 7-8, s. 7-23).

Z powyższych względów przedmiotowe zażalenie należało uznać za niedopuszczalne i podlegające w związku z tym odrzuceniu na podstawie art. 13 § 2 w związku z art. 370 i w związku z art. 398²¹ k.p.c., o czym Sąd Najwyższy postanowił na posiedzeniu w składzie trzyosobowym. Podkreślić jednak należy, że możliwe byłoby wydanie tego rodzaju postanowienia również w składzie jednoosobowym. Zgodnie bowiem z art. 398¹⁰ zdanie pierwsze k.p.c. i art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁰ zdanie pierwsze k.p.c., w składzie trzyosobowym Sąd Najwyższy rozpoznaje (orzeka co do *meritum*) skargę kasacyjną i zażalenie. W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego (art. 398¹⁰ zdanie drugie k.p.c. i art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁰ zdanie drugie k.p.c.), co dotyczy także wydawania przez Sąd Najwyższy rozmaitych postanowień odnoszących się do wyłaniających się zagadnień procesowych (w tym także w przedmiocie odrzucenia zażalenia).